

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: .....

Forrás: .....

Bp.

(Hely)

1929. V. 19.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"190"

Személy

Helyszám

308

Budapest régi lelke

Megváltozott, határozottan megváltozott. Emlékszem a békeévek izzó éjszakájú Budapestjére. Akkor még azt jelentette a főváros, hogy itt mulatni lehet. Pezsgő és zenés-kavicház. Hajnalban százkoronások kerültek elő. Nem is olyan szórványosan. Sűrűbben, mint a százpengős ma. Pedig többet ért. De csak értékben. A százpengős többet ér munkában. Több munka van összesűrítve benne. Talán ez a nyitja a változásnak. Igaz, hogy nem olyan bohém ma, de kedvesebb. Valami rendszeresség van benne a régi nyugtalanság helyeit. Még az utcát is másképpen söprik. A békebeli Budapest gránitkockáin széles kaszállással aratták a szemetet is. Ez olyan pusztai jelleget adott a városnak. Persze, a szemét is más volt: sok volt a ló. Ma elégáns gummihengere csavaronalait látni a takarító autók hátán. Olyan zajtalanul, ügyesen és guszthusosan működik, mint egy nagyszerű angol inas a Vigszínház színpadán Hegedűs alakításában. Általában az egész berendezés megváltozott. A rendőr már nem „András”, nem olyan karakán, pusztázó harciassággal áll a posztján, levetette régen az árvalányhajas kalpagot, folyékonyan ír, diszkrét és udvarias tud lenni, szinte anakronizmus már oldalán a kard, gummitobillák a kezébe és valami egész könnyű uniformis. A rendőr is kerékpárra ült, de ha gyalog jár, akkor is könnyed, ruganyos járású, a rendőr sportsman lett.

A hordár is utcai dekoráció volt, ma már eltűnik, a konflis helyét a taxisofőr foglalta el, új típus, új arc, új szín. Kivész a perces ember, a nyakába akasztott kosárral, a helyébe a gumiszijjas

lendkereű, vajjal esőkolozó kukoricapattogtató készülék lépett, a Garay-téren kevesebb a soroksári nemzeti viselet, a galiciánerek is kiberetváltak: ezek már az öreg galiciánerek fia. Szeretik a motorbiciklit. A mesterutcai „grundok” tátongó helyére, arnyas fasor mellett, Pest egyik legszebb házcsora épült.

A Városligetben ninesen többé műveletlen, gyepesítetlen terület, eltűnt az a libapezsgő is, amely a szivárvány minden színeiben pompázott, iszonyú ecetíze volt, de népszerűséget biztosított számára, hogy a nyakába üveggolyó dugult. Ha benyomta az ember, akkor elkezdett sziszegni, forni, spriccelni és közben pukkant. Most tejet isznak az emberek. Sok tejet. Van olyan tejeskoesi, amelyről százlitereket mérnek ki naponta.

A diákok is megváltoztak. Hol van ma már a régi jó viaszkosvaszó, esomag a

hónuk alól? A szíjját kioldozta az ember, ez verekedésnél igen jó fegyver volt, mert körben forgatta az ember, mint a bakák a bajonétot a derékszíjjon.

Nem vesznek többé törökmézet. Honnan is vennék? Az iskolák mellől eltűnt a „bosnyák”, aki rúdra szűrt cukrozott gyümölcsöt árult, télen ropogósan, nyáron ragadósan. Ne is beszéljünk a hajnali virslirúsról, a kucséberről, a csodaragasztószerek árusairól, a verklisről és azokról a csodálatosan rekedt énekesekről, akik izzadó arccal ordították ugyanazt a melódiát mindennemű szövegre.

Hol vannak vajjon azok a megható kirakatok, melyekben Kossuth Lajos feledhetetlen olajnyomatát keserűvízes üveggel koszorúzza körül az ügyes fűszeres!

Hát süvegeukrot méltóztattak-e látni mostanában a kirakatban? És a gyönyörű spárgagombolyag, átdöfve a közepén valódi hólyagpapírral! Hát mikor csodájára járt még mindenki az elszakíthatatlan Guttman-kirakatnak. Micsoda szenzációsan modern dolog volt: viaszfigurák a kirakatban és húzták a nadrágot.

Ja, akkor még aki vett tíz esomag Kathreiner-féle Kneipp malátát, az kapott egy tányért, közepében Rákóczi Ferencel. Megfájdul az ember szíve, ha ennyi édes emlék között vájkál. Látom a régi pesti reggelt, amibe borgőz és zöld-ségszag vegyült. Horgolt félkesztyűkbe burkolt asszonykezek vitték gyűrűs, még hozzá amerikai aranygyűrűs ujjak közé markolva a komoly füles „szatyrot”, a kosár olajfestékkel volt bemázolva és koporsóalakúra esücsosodó fedelek zárultak össze a fogója alatt. Takarításkor vígan rázták a rongyot a járókelők nyakába. A szívaros emberek összegyűjtötték a szívarvéget a 48-asoknak.

Ott voltak a jó öregek, a drága aggastyánok a Gellért-hegyen, a Ligetben, a temetőben. Nem szabad összetéveszteni őket a „veteránokkal”. Ja, a veteránok!

Ezek mindenféle zavaros dolgokban vettek részt és asztaltársaságuk, temetkezési együletük volt. Csak rendkívüli alkalmakkor lehetett látni őket. Rendesen akkor, ha egy meghalt közülük. Ilyenkor valamennyien felöltöztek borzasztó kísérteties kalpagokba, nagyon fekete csákójuk volt és sok toll és tarka csikok rajtuk. Zenéjük is volt. Saját és különleges. Arra a vonatott, kőkorszakbeli, iszonyú melódiára csak ők tudtak lépdelni. Mindegyik egy-egy tábornok volt: ömlött belőlük a kérlelhetetlenül zord marconaság. A rózsaszínzalagos, perkálkötényes, husos-

karú szolgálók kiszaladtak, előszedték a zsebkendőjüket és bódultan suttogták ennyi megrázó hadiölmény súlya alatt: „a trauermars!”

Ugyanabban az időben terjedt el a krétarajzos fényképnagyítás. Akármerre ment az ember, mindenütt olyan életnagyságú fejeket látott a kirakatokban, amelyek borzasztóan hasonlítottak egy fénykép hullájára. Színesben is lehetett csináltatni: akkor rózsaszínre puderozták az ember arcát, de ez a rózsaszín a feketével valami különös sápadt lilába folyt.

A Pálmai konkurrálni kezdett a Fedákkal. Mind a ketten cipőkrémre változtak és úgy viaskodtak egymással. Egyszerre örült láz fogta el az embereket, a rikkanások ordítóva nyargalásztak a városban: „Blériot átrepülte a La Manche csatornát!”

Itt megáll az ész! Mi lesz a világból. A repülők már nemcsak gurulnak, hanem fölemelkednek a levegőbe. Ja kérem, ez a haladás! Itt van például a bioszkóp.

De szép volt! A bioszkóp! Akkor még nem mozi volt, csak bioszkóp. Elment az ember. 20 fillérért. Olyan mulatságos volt, hogy fordítva van a rangsor: az I. hely, rosszabb a III.-nál. Hát nem kacagni való?! A zene akárhogy szólt, nem tudta tulharsogni a vetítógép harsogását. A vetítógép úgy zugott, mint ma a repülőgép. Szerencsére a magyarázó is csinált egy kis lármát:

— A milliomos kisasszony lemegy a tengerpartra és a valóság megtörténik.

Az ember előkészítette a zsebkendőjét és sirt. Ez tragédia volt. A mocskába került milliomoskisasszony tragédiája.

Emlékszem a fonográf-lázra. Nekünk az iskolában mutatták be. Egy vándor-

művész, aki mindent tudott. Parókát, szakállat vett fel és rátette a fejére a koronát, ez volt az élőkép, úgy hívta ő, hogy Szent István. Aztán esinált magából Szilágyi Mihályt, Bánk bánt, Rákóczit. Tíz fillért kellett vinni érte. Hanem a végén elővette a fonográfot.

— A tengeri hajó süllyedése! Ez volt a címe az egyik hengernek, amit elővett egy sajtos dobozból. Először csak kaustolt, mint a kőszürűkő. Aztán olyasforma következett, mintha zenéltek volna.

— Mulatnak, nem sejtik a veszedelmet! — magyarázta a művész. Egyszerre elődította magát a tölesér:

— Sü-ü-ü-lyedünk! — Nahát, micsoda bömbölés, jajgatás következett erre, mink majd megőrültünk a nevetéstől.

Aztán egy szép napon divatba jött, hogy lóhust is árultak. Fényes lómészárszékek nyíltak. Mindenki azt mondta: — Mit kényeskedünk, a bécsiek jobban szeretik a lóhust a marhánál! De azért nem vette senki. Csak úgy elméletben adtak igazat a lómészárszéknek.

Nem is tudom, ki ette meg azt a sok lovat, hogy ma már alig látni az új Budapesten őket.

A multkor egy kis gyerek lelkenedve tapsolt az utcán. Egy lócsiszár összekötő-fékelte lócsordát vezetett arra.

— Nini! Lovak. Jé! Mennyi ló! Megszámoltam őket: öt darab volt.